

Opasnost lošeg mišljenja i njegove posljedice (Meka)

Hatib: dr. Mahir ibn Hamed el-Muajkili

5. redžeb 1444. po Hidžri / 27. januar 2023.

Hvala Allahu, Koji je zadovoljan malim i neznatnim djelima Svojih robova, i Koji prelazi preko njihove nemarnosti i pogreški, opskrbljuje ih blagodatima i Sebe je obavezao milošću prema Svojim stvorenjima. Zahvaljujem Mu, hvalim Ga i molim oprost od Njega. Svjedočim da nema boga osim Allaha, jedinog, Koji nema druga, ko bude slijedio Njegovu uputu, neće zalutati i neće nesretan biti, a ko se okrene od Njegove opomene, on će teškim životom živjeti i na Sudnjem danu bit će proživljen slijep, i svjedočim da je naš prvak i vjerovjesnik Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, Njegov rob i poslanik, koga je On poslao kao milost svim svjetovima, uzora trudbenicima, putokaz onima koji idu Pravim putem i dokazom protiv stvorenja, neka su na njega Allahova milost, blagoslov i spas, i na njegovu porodicu i ashabe do Sudnjeg dana.

O vjernici, bojte se Allaha onako kako Ga se treba bojati, držite se čvrstog užeta islama, znajte da je dunjaluk prolazni užitak, a da je ahiret kuća vječnosti, natječite se u činjenju dobrih djela prije nego što ona izmaknu i obračunavajte svoje duše za učinjene grijehе i pogreške. Ko popravi svoju nutrinu, Allah će popraviti njegovu vanjštinu, a ko popravi ono što je između njega i Allaha, Allah će mu pomoći u onome što je između njega i drugih ljudi. Uzvišeni kaže: "O vjernici, ako se budete Allaha bojali, On će vam sposobnost darovati pa ćete istinu od neistine moći rastaviti i preko ružnih postupaka vaših će preći i oprostiti vam. A Allahova dobrota je neizmјerna." (El-Enfal, 29)

Ummete islama, islam poziva svemu onome što jača bratstvo i povećava bliskost i ljubav, i za to je obećao posebnu nagradu, a zabranjuje sve što uzrokuje mržnju i smutnju, i zatvara sve puteve koji tome vode. Jedna od stvari na koju šerijat

upozorava i koju zabranjuje, a koja negativno djeluje na međuljudske odnose, jeste loše mišljenje (sūu zann) o drugima, a ono znači da nekoga optužimo za nešto bez dokaza i indicija. Sumnja nimalo ne koristi istini, kao što kaže Uzvišeni: "Većina njih slijedi samo pretpostavke; ali pretpostavke nisu nimalo od koristi istini; Allah uistinu dobro zna ono što oni rade." (Junus, 36)

Allah, džellešānuhu, naredio je ljudima da se klone većine sumnji i pretpostavki, kako bi se sačuvali grijeha. Koliko su samo sumnje uzrokovale raskola među voljenima, razilaženja među partnerima, i koliko su veza pokidale i prijateljstava prekinule. Pravo je muslimana kod njegove braće da o njemu imaju lijepo mišljenje, da mu vjeruju i smatraju ga pouzdanim, a ne da sumnjaju u njega i smatraju ga nepovjerljivim, sve dok dobro i dobrota preovladavaju u njegovom ponašanju, i dok se u njegovom karakteru vide jasni znakovi pouzdanosti. Loše mišljenje o onome u čiju su se suzdržanost od činjenja zla, dobrotu i povjerljivost, ljudi lično uvjerali strogo je zabranjeno, haram, a onaj ko o takvom čovjeku ima loše mišljenje učinio je jasan grijeh. Jedan od korisnih plodova lijepog mišljenja je rasterećenost uma, smiraj duše, sreća srca i čistoća nutrine, a njime se izvršava Poslanikova naredba: "Čuvajte se sumnjičenja (pretpostavki), jer je sumnjičenje najlažniji govor." (Buhari i Muslim)

Poštovani vjernici, osnova je nedužnost muslimana, i od te osnove ne odstupa se osim s čvrstim dokazom. Nije od osobina čestitih ljudi istraživanje tuđih grešaka i sramota, radovanje tuđoj nesreći i loše mišljenje o muslimanima. Onaj ko se upusti u takve stvari, izlaže se Allahovoj srdžbi, poniženju i sramoćenju samog sebe. Tirmizi bilježi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "O skupino onih koji su posvjedočili vjeru svojim jezicima, a pravo vjerovanje još nije doprlo do njihovih srca, ne uznemiravajte muslimane, ne korite ih zbog zbog prošlih grijeha i nemojte istraživati njihove sramote! Onaj ko bude istraživao sramote svoga brata muslimana, Allah će pratiti njegove sramote, a čije sramote Allah bude pratio, osramotit će ga usred njegove kuće." Onaj ko svoje odnose s ljudima bude gradió na sumnjama i lažnim pretpostavkama, on s vremenom akumulira u sebe ogromnu količinu negativne energije, mržnje i zlobe, koja pomračuje njegovo srce, zagorčava mu život

i oduzima mu svjetlost i pravac. Takve osobe sklone su proizvoljnim tumačenjima i nagađanjima, i smatraju da je ono što rade pronicljivost i oštroumnost, a zapravo nisu svjesni da je to vrsta poigravanja i manipulacije s ljudskim namjerama, nijetima. Čovjek će, ustrajno, pratiti svoje sumnje, negativno spominjati druge ljude, predstavljati ih u lošem svjetlu sve dok ne počne vjerovati da su propali i da im nema spasa, a u suštini on je u goroj poziciji od njih, zbog grijeha koje je nakupio ogovaranjem, sramoćenjem i omalovažavanjem drugih ljudi i samouzdizanjem iznad njih. Muslim bilježi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Kada čovjek kaže: 'Propali su ljudi', on je najbliži propasti."

Ako je čovjeku teško da spozna i otkrije vlastiti nijet u činjenju nekog djela, otkud mu onda pravo da se bavi tuđim namjerama?

Onaj ko zaista sebi želi dobro i uspjeh, loše mišljenje će, umjesto prema drugima, usmjeriti prema sebi, ali će u isto vrijeme nastojati da popravi svoje srce i očisti svoju dušu i nutrinu, i zaposlit će se vlastitim mahanama. Neki je čovjek došao kod Ebu Dudžane dok je bio na samrti, lice mu je bilo ozareno i govorio je: "Ni u jedno svoje dobro djelo nisam toliko siguran kao što sam siguran u dvije stvari: nikada nisam govorio o onome što me se nije ticalo i moje srce je bilo čisto prema drugim ljudima." Bejheki je u svojoj knjizi Menakibuš-Šafii zabilježio da je imam Šafija rekao: "Ko želi da ima lijepu završnicu na ovom svijetu, neka o ljudima misli lijepo."

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, podsjećao je svoje ashabe na svetost i nepovredivost muslimanske časti i obavezu lijepog mišljenja o muslimanima. Ibn Madža bilježi od Ibn Omera, radijallahu anhumu, da je rekao: "Vidio sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da tavafi oko Kabe i govori: 'Kako si samo lijepa i kako je lijep tvoj miris! Kako si samo velika i kako je velika tvoja svetost! Tako mi Onoga u Čijoj je ruci Muhammedova duša, svetost vjernika, njegovog imetka, života i krvi, i lijepo mišljenje o njemu, veća je kod Allaha od tvoje svetosti.'" Odgajao ih je da zatvaraju sve prilaze šejtanu i da u korijenu sasijeku fitilj lošeg mišljenja. Buhari i Muslim bilježe da je Džabir, radijallahu anhu, rekao: "Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je da čovjek, noću, bez prethodne najave, dođe svojoj

porodici s puta, u namjeri da ih osramoti (uhvati na djelu)." Neki je čovjek došao kod Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, nakon što je posumnjao u svoju ženu, jer je rodila dijete koje nije bilo ni njegove ni njene boje tena, pa mu je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, otklonio nedoumicu s pitanjem o boji njegovih deva, rekavši mu: "Imaš li deve?" "Imam", odgovorio je. "A koje su boje?", upitao ga je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem. "Crvene", reče on. "A ima li među njima sivih deva?", ponovo će Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem. "Da", reče on. "A otkud to?", upita ga Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem. "Vjerovatno su povukle od nekog od svojih predaka", reče on. "Možda je isti slučaj i sa tvojim sinom, i on je vjerovatno povukao od nekog od svojih predaka", pouči ga Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem. (Buhari i Muslim)

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naljutio se na Usamu ibn Zejda, radijallahu anhu, kada je ubio čovjeka koji je izgovorio riječi "la ilahe illallah", sumnjajući u njegovu namjeru, tj. da je to uradio samo kako bi sačuvao živu glavu. Muslim bilježi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upitao Usamu: "Zar je rekao 'la ilahe illallah', a ti si ga i pored toga ubio?" Usama je odgovorio: "Allahov Poslaniče, on je to rekao iz straha od mog oružja." Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upitao ga je: "Zar si ti rasporio njegovo srce pa da znaš je li zaista bio iskren?", tj. tvoje je da prihvatiš ono što ljudi kažu, a ne postoji način da saznaš šta je u njihovim srcima. Vanjština je glavni kriterij u primjeni propisa, a Allahu pripada znanje o nutrini.

Uzvišeni kaže: "O vjernici, klonite se mnogih sumnjičenja, neka sumnjičenja su, zaista, grijeh. I ne uhodite jedni druge i ne ogovarajte jedni druge! Zar bi nekome od vas bilo drago da jede meso umrloga brata svoga – a vama je to odvratno – zato se bojte Allaha, Allah, zaista, prima pokajanje i samilostan je." (El-Hudžurat, 12)

O vjernici, jedan od uzroka koji pomažu u postizanju lijepog mišljenja o drugima jeste tumačenje njihovih riječi i postupaka na najljepši način i iznalaženje opravdanja za njih. U islamskoj literaturi zabilježen je veliki broj izjava prvih generacija (selefa), u kojima se preporučuje lijepo misliti i pohvalno govoriti o onima koji imaju lijepo mišljenje o drugim ljudima. Omer El-Faruk, radijallahu anhu, rekao je: "Muslimanu

nije dozvoljeno da riječ koju čuje od svoga brata tumači na negativan način, ako postoji ikakva mogućnost da je protumači na lijep način.”

Riječi i postupke drugih muslimana vjernik tumači na lijep način, sve dok se pretpostavka, sumnja, u nekom konkretnom slučaju ne pretvori u čvrsto ubjeđenje. Allah, džellešānuhu, naredio nam je da provjeravamo informacije, rekavši: “O vjernici, ako vam nekakav nepošten čovjek donese kakvu vijest, dobro je provjerite, da u neznanju nekome zlo ne učinite, pa da se zbog onoga što ste učinili pokajete.” (El-Hudžurat, 6)

Osnova je da o ljudima imamo lijepo mišljenje, dok se na temelju indicija ne uvjerimo u suprotno. Imam Ahmed bilježi da je Omer ibn Hattab, radijallahu anhu, rekao: “Ko nam, od vas, pokaže dobro, mi ćemo o njemu imati lijepo mišljenje, i voljet ćemo ga, a ko nam, od vas, pokaže zlo, mi ćemo o njemu imati loše mišljenje i mrzit ćemo ga zbog tog zla.”

Poštovani vjernici, kako god je zabranjeno muslimanu da loše misli o svojoj braći, isto tako mu je naređeno da se čuva postupaka koji mogu izazvati sumnju, jer tako čuva njihova srca od lošeg mišljenja i njihove jezike od ogovaranja. Buhari i Muslim bilježe od Safije, radijallahu anha, da je rekla: “Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bio je u itikafu, pa sam ga posjetila noću i razgovarala s njim, a zatim sam ustala i htjela se vratiti kući, pa je i on ustao da me isprati. Na putu prema kući, pored nas su prošla dvojica ensarija, i kada su ugledali Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, ubrzali su hod, a on im je rekao: ‘Polako, ovo je Safija (moja supruga).’ Na to su oni rekli: ‘Subhanallah, Allahov Poslaniče (pa zar da u tebe sumnjamo?)’ Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče im: ‘Zaista šejtan kola kroz čovjeka, kao što kola krv, i ja sam se pobojavao da u vaša srca ne ubaci zlu misao.’” Upravo iz ovog razloga preporučuje se onome ko putuje u ramazanu da ne jede i ne pije javno pred drugim ljudima, i kada nasamo obavi farz, a zatim ode na mjesto, gdje je formiran džemat, da im se pridruži, i da to smatra nafilom. Ahmed bilježi od Džabira ibn Jezida, radijallahu anhu, a on od svoga oca da je rekao: “Bio sam s Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, na hadžu, i klanjao sam za njim sabah-namaz u mesdžidu Hajf. Kada

je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, obavio namaz, ugledao je dvojicu ljudi u prikrajku džamije, kako sjede, a nisu klanjali s njim. Naredio je da ih dovedu pred njega, pa su ih doveli, a on ih je upitao: "Šta vas je spriječilo da klanjate s nama?" "Allahov Poslaniče, klanjali smo u svojim kućama", odgovorili su. On im reče: "Nemojte tako raditi. Ako klanjate u svojim kućama, a zatim dođete u džamiju u kojoj se obavlja džemat, klanjajte s njima, i to će vam biti nafil.""

Donosite salavate na Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, podarenu milost i nepresušnu blagodat, to vam je naredba od vašeg Gospodara, Koji je objavio: "Allah i meleki Njegovi blagosiljaju Vjerovjesnika. O vjernici, blagosiljajte ga i vi i šaljte mu pozdrav!" (El-Ahzab, 56)

Molim Allaha da i meni i vama podari blagoslov u časnom Kur'anu, i da podari da nam okoriste njegovi ajeti i mudra opomena. Rekoh ovo i od Uzvišenog Allaha tražim oprost za sebe, za vas i sve muslimane od svakog grijeha, a tražite i vi, On mnogo prašta i On je milostiv.

